

NUT en noodzaak van een Waterschapsrekenkamer

Het instellen van een rekenkamer voor de waterschappen versterkt de (informatie)positie van het Algemeen Bestuur en werkt positief door in het vertrouwen dat de burger in het waterschap heeft. Onderzoek van de rekenkamer mag niet leiden tot zwarte pietten, maar moet gericht zijn op het permanent verbeteren van de organisaties. “Blunders moeten boven tafel, niet om af te rekenen, wel om van te leren.”

— Gert van Wijland

— De ad-hoc werkgroep werd vorig jaar door de Unie ingesteld om de voor en nadelen van een rekenkamer voor de waterschappen op een rijtje te zetten. Anders dan de provincie en gemeenten in ons land, is een waterschap niet verplicht een rekenkamer in te stellen. Dit omdat de schappen geen dualisme kennen.

— Mocht de Unie besluiten tot het instellen van een kamer, dan kunnen de lokale schappen dat advies dus naast zich neer leggen. De werkgroep ziet echter een aantal redenen om een onafhankelijk controle orgaan in te voeren. Vooral de transparantie en de efficiency zullen er door toenemen. De belangrijkste conclusies op een rij:

- waterschappen zijn moderne overheidsorganisaties die oog hebben voor transparantie, verantwoording en toezicht.
- waterschappen hebben belang bij de instelling van een rekenkamer (commissie), die onafhankelijk onderzoeken kan verrichten naar de doeltreffendheid en de doelmatigheid van beleid en uitvoering.
- een onafhankelijke rekenkamer (commissie) versterkt de controle van het AB op het DB binnen de waterschappen en dat werkt positief door in het vertrouwen dat in het waterschap wordt gesteld.

— de invoering van een waterschapsrekenkamer vraagt om een projectmatige aanpak en bijzonder veel aandacht voor het draagvlak en de betrokkenheid van de waterschappen. In 2006 is een projectbudget en vanaf 2007 een jaarlijkse bijdrage van circa € 75.000,- per waterschap benodigd.

Dat stelt secretaris directeur Jacob Gunter van het waterschap Hunze & Aa's in een statement over de mogelijke komst van een waterschapsrekenkamer. Gunter was lid van de ad-hoc commissie die vorig jaar nut en noodzaak van een dergelijk onderzoeksbureau bekeek. Het advies van de commissie luidde dat een rekenkamer wel degelijk voordeel oplevert voor de doelmatigheid en transparantie van de organisaties.

— Vooral de leden van het Algemeen Bestuur zouden baat hebben bij een goede, onafhankelijk orgaan dat objectief naar bepaalde processen binnen de waterschaps-wereld kijkt. “Vanuit de aard van hun positie hebben zij toch vaak wat meer globale informatie dan het Dagelijks Bestuur. Om hun controlerende taak goed uit te oefenen hebben zij er baat bij dat een bepaald onderwerp eens diepgaand wordt uitgespit,” aldus Gunter.

— Het pleidooi voor een rekenkamer als onafhankelijk controleorgaan voor het waterschap stamt overigens niet uit wantrouwen of achterdocht, zo benadrukt de secretaris directeur van Hunze & Aa's. Integendeel, het gaat niet om fraudejagers, maar om efficiency verbeteraars, zo stelt Gunter. “Ze gaan kijken wat het effect is

van een bepaalde maatregel, of het beleid goed heeft uitgepakt. Zo ja dan wordt dat gemeld, zo niet, dan komt er een lijstje met aanbevelingen waar het volgende keer eventueel beter kan”.

— Maar wat gaat een rekenkamer dan precies onderzoeken? Gunter geeft een willekeurig voorbeeld. “Neem de verplichte aansluiting op het riool of het aanleggen van een installatie behandeling afvalwater zoals die sinds deze maand in het buitengebied geldt. Ik kan me voorstellen dat een rekenkamer over een jaar of zo eens gaat kijken of de waterkwaliteit er nu werkelijk door is verbeterd. Wat heeft het opgeleverd, wat heeft het gekost en wat kunnen we ervan leren voor de toekomst”.

— De komst van een nieuw controleorgaan mag in de ogen van Gunter niet leiden tot een sfeer van angst en wantrouwen, maar zeker ook niet tot meer bureaucratie. “Het gaat om korte lijnen, geen overbodig papierwerk. In het rapport van de commissie staat een bedrag van 75.000 euro per waterschap om de kosten te dekken. “Daar moet je toch wat voor kunnen doen. Maak je het te grootschalig, dan werk je bureaucratie alleen maar in de hand”.

— Het is niet eens de hoofdreden waarom Gunter zachtjes aan pleit voor een aantal re-

gionale kamers in plaats van de aanvankelijk door de commissie voorgestelde landelijke organisatie. Dat voorkomt te veel heen en weer gepraat en vergroot verder het draagvlak onder de leden van de algemene besturen. “Ze zullen zich makkelijker herkennen in een kamer die regionaal getinte onderwerpen onderzoekt. Het bestuur steekt er toch geld in en zal zich moeten herkennen in de onderzochte onderwerpen en in de aanbevelingen. Een landelijk orgaan staat toch meer op afstand.” Hij sluit zich aan bij de leden van de Unie, die vorig jaar tijdens een speciale bijeenkomst in Arnhem het rapport van de commissie bespraken. Een aantal van hen lijkt te voelen voor regionale kamers en voor een grotere betrokkenheid van het algemeen bestuur bij de oprichting ervan. “We hebben goed geluisterd naar de leden. Zonder draagvlak heeft het geen zin om welke kamer dan ook in te stellen. Maar ook een lokaal opererende kamer met korte lijnen en kennis van de lokale situatie en bestuurders zal onafhankelijk moeten zijn”, zo benadrukt Gunter.

— “De kamer wordt voor een jaar of zes benoemd en hoeft aan niemand verantwoording af te leggen. De leden kiezen zelf de onderwerpen en zetten zelf de toon van de rapportage. Het Algemeen Bestuur kan wel onderwerpen aandragen en vragen om

onderzoek. Maar de inhoud ervan blijft natuurlijk voor de leden van de rekenkamer. Alleen dan kunnen we de voordelen ervan trekken”.

Of het nu om een landelijke of om een regionale rekenkamer gaat, willen de taken goed van de grond komen, dan is een aantal basiseisen van belang, aldus de commissie:

- 1 de rekenkamer beslist zelf wat zij onderzoekt (de onderwerpen);
- 2 de rekenkamer beslist zelf hoe zij onderzoekt;
- 3 de rekenkamer is vrij om te bepalen welke aanpak hierin wordt gehanteerd;
- 4 de rekenkamer kiest zijn eigen methoden en wordt hierin niet gehinderd;
- 5 de rekenkamer beslist zelf wat zij rapporteert;
- 6 de rekenkamer bepaalt zelf de inhoud, vorm en timing van publicaties.